

Sygn. akt VIII U 132/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2018 roku.

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący – Sędzia S.O. Zofia Kubalska

Protokolant – sekretarz sądowy Ewelina Parol

po rozpoznaniu w dniu 19 kwietnia 2018 roku w Lublinie

sprawy T. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek odwołania T. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 12 grudnia 2014 roku znak (...) - (...) numer (...)

I. oddala odwołanie;

II. oddala wniosek pełnomocnika wnioskodawcy o zasądzenie kosztów procesu.

Sygn. akt VIII U 132/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 12 grudnia 2014 roku stwierdził, że w okresie od dnia 1 lipca 2012 roku z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w Polsce i pracy najemnej w Wielkiej Brytanii zastosowanie ma polskie ustawodawstwo w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej przez T. W.. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że w dniu 12 listopada 2012 roku ustalił, że od dnia 1 lipca 2012 roku wnioskodawca podlega ustawodawstwu Wielkiej Brytanii w zakresie zabezpieczenia społecznego. W odpowiedzi na powyższe ustalenie strona brytyjska poinformowała, że ich ustalenia nie potwierdzają, że wnioskodawca był zatrudniony w (...) Ltd w S.. Jednocześnie strona brytyjska poinformowała, że w przypadku nieudzielenia odpowiedzi na zawarte w piśmie pytania, nie wystawi formularza A1. Wobec tego Zakład pismem z dnia 21 października 2014 roku poinformował wnioskodawcę, że pozostaje osobą podlegającą wyłącznie polskiemu systemowi zabezpieczenia społecznego (decyzja k. 59-60 akt ZUS).

T. W. złożył odwołanie od powyższej decyzji, kwestionując jej rozstrzygnięcie. W uzasadnieniu argumentował, że od dnia 1 lipca 2012 roku do dnia 31 października 2014 roku prowadził w Polsce jednoosobową działalność gospodarczą, jednocześnie będąc zatrudniony na umowę o pracę w (...) Ltd, mającej swoją siedzibę na terenie Wielkiej Brytanii, co potwierdza dokumentacja składana zarówno przed polskim, jak i brytyjskim organem zabezpieczenia społecznego. W trakcie zatrudnienia na stanowisku doradcy biznesowego wnioskodawca był oddelegowany na okres 24 miesięcy do Polski, gdzie zajmował się pozyskiwaniem klientów (odwołanie k. 2-4 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, argumentując jak w zaskarżonej decyzji (odpowiedź na odwołanie k. 8-9 a.s.).

W toku procesu strony podtrzymały swoje stanowiska. Pełnomocnik wnioskodawcy pismem z dnia 2 października 2015 roku wniósł również o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych (k. 35-36 a.s.).

Sąd Okręgowy w Lublinie ustalił, co następuje:

T. W. prowadzi działalność gospodarczą w zakresie wykonywania usług stolarskich. Z tego tytułu od dnia 1 kwietnia 2008 roku do dnia 30 czerwca 2012 roku był zgłoszony do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego (częściowo zeznania wnioskodawcy k. 78v, 92v a.s.; pismo k. 37 a.s.).

W dniu 1 lipca 2012 roku T. W. zawarł umowę o pracę z (...) Ltd. Na jej podstawie został zatrudniony na czas nieokreślony na stanowisku specjalisty ds. marketingu. Czas pracy został ustalony w wymiarze od 0 do 20 godzin tygodniowo, w zależności od grafika pracy lub uzgodnień z kierownictwem, natomiast wynagrodzenie w wysokości 6,10 funtów szterlingów brutto za każdą przepracowaną godzinę (umowa o pracę k. 41-42 akt ZUS).

(...) Ltd zajmowała się finansami, księgowością oraz doradztwem podatkowym. Wnioskodawca miał pracować na terenie Polski przy użyciu komputera oraz telefonu. Jego obowiązki miały polegać na kontaktowaniu się z potencjalnymi klientami, którzy następnie zawierali umowę o świadczenie usług księgowych ze spółką (...) (częściowo zeznania wnioskodawcy k. 78v; 92v a.s.; częściowo zeznania J. W. (1) k. 79v-80 a.s.).

Pismem z dnia 1 lipca 2012 roku wnioskodawca złożył przed organem rentowym oświadczenie, zgodnie z którym od dnia zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w Wielkiej Brytanii właściwym dla niego ustawodawstwem jest ustawodawstwo brytyjskie (oświadczenie k. 1 akt ZUS).

Pismem z dnia 25 października 2012 roku organ rentowy wezwał wnioskodawcę do przedstawienia dowodów potwierdzających faktyczne wykonywanie pracy w Wielkiej Brytanii, w tym umowy o pracę i numeru brytyjskiego ubezpieczenia społecznego (wezwanie k. 3 akt ZUS).

Pismem z dnia 5 listopada 2012 roku wnioskodawca przesłał wymagane dokumenty. W związku z tym organ rentowy pismem z dnia 12 listopada 2012 roku poinformował T. W., że w okresie od dnia 1 lipca 2012 roku podlega ustawodawstwu Wielkiej Brytanii w zakresie ubezpieczeń społecznych na podstawie art. 13 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. EU z 30.04.2004 nr L 166/1 ze zm.). Jednocześnie organ zaznaczył, że ustalenie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy i może zostać unieważnione w sytuacji, gdy nastąpią istotne zmiany w aktywności zawodowej wnioskodawcy lub instytucja właściwa w Wielkiej Brytanii będzie miała istotne zastrzeżenia co do określonego ustawodawstwa właściwego. Zakład poinformował także, że ustalenie ustawodawstwa stanie się ostateczne w ciągu dwóch miesięcy od poinformowania o tym fakcie instytucji brytyjskiej, jeżeli nie zgłosi ona zastrzeżeń. Jednocześnie instytucja brytyjska powinna wystawić wnioskodawcy zaświadczenie A1. Pismo zostało przesłane do wiadomości brytyjskiej instytucji ubezpieczeniowej (pisma wraz z załącznikami k. 7-13, 14 akt ZUS).

Pismem z dnia 2 stycznia 2013 roku brytyjska instytucja ubezpieczeniowa H. R. & C. poinformowała Zakład Ubezpieczeń Społecznych, że sytuacja dotycząca zatrudnienia i zamieszkania wnioskodawcy w Wielkiej Brytanii jest niejasna, w związku z czym wnoszą o przekazanie mu pisma wraz z pytaniami i formularza CA8421 do wypełnienia w celu właściwego rozpoznania sprawy (pismo k. 20 akt ZUS).

Pismem z dnia 22 stycznia 2013 roku wnioskodawca został wezwany do udzielenia odpowiedzi na pismo z dnia 2 stycznia 2013 roku oraz uzupełnienia formularza SA8421 nadesłanego przez brytyjską instytucję ubezpieczeniową. Wnioskodawca został także poinformowany, że w przypadku nieudzielenia odpowiedzi oraz niedostarczenia uzupełnionego formularza Zakład ustali jako właściwe polskie ustawodawstwo w zakresie podlegania ubezpieczeniom społecznym i zdrowotnemu (pismo k. 17 akt ZUS).

Pismem z dnia 13 października 2014 roku wnioskodawca przesłał brytyjskiej instytucji (...) odpowiedź na część pytań oraz wypełniony formularz CA8421 (pismo wraz z załącznikami k. 31-36 akt ZUS)

W dniu 17 października 2014 roku stanowisko ds. migrujących Zakładu Ubezpieczeń Społecznych poinformowało pisemnie stanowisko ds. orzecznictwa, że ustalenie ustawodawstwa brytyjskiego w piśmie z dnia 12 listopada 2012 roku miało charakter tymczasowy. Wnioskodawca w dniu 13 października 2014 roku nie przedłożył wymaganych dokumentów i nie odpowiedział na wszystkie pytania strony brytyjskiej. W związku z tym od dnia 1 lipca 2012 roku w zakresie zabezpieczenia społecznego wobec T. W. ma zastosowanie ustawodawstwo polskie zgodnie z art. 11 ust 3 lit a) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 (pismo k. 43 akt ZUS).

Pismem z dnia 21 października 2014 roku wnioskodawca został poinformowany przez Zakład, że nie przedłożył wszystkich wymaganych informacji pozwalających na podtrzymanie ustalonego ustawodawstwa brytyjskiego. Z tego względu (...) nie potwierdzi ustawodawstwa na formularzu A1 co oznacza, że wnioskodawca nie podlega zabezpieczeniu społecznemu w Wielkiej Brytanii. W konsekwencji od dnia 1 lipca 2012 roku wnioskodawca pozostaje osobą podlegającą wyłącznie polskiemu systemowi zabezpieczenia społecznego (pismo k. 44-45 a.s.).

Pismem z dnia 13 listopada 2014 roku T. W. zwrócił się do organu rentowego z wnioskiem o wydanie decyzji administracyjnej (pismo k. 48 akt ZUS).

W odpowiedzi organ rentowy w dniu 12 grudnia 2014 roku wydał zaskarżoną decyzję (decyzja k. 59-60 akt ZUS).

W toku postępowania sądowego organ rentowy zwrócił się do brytyjskiej instytucji ubezpieczeniowej o udzielenie informacji, czy T. W. podlega ustawodawstwu Wielkiej Brytanii od dnia 1 lipca 2014 roku. W odpowiedzi instytucja brytyjska pismami z dnia 29 czerwca 2015 roku oraz z dnia 17 lutego 2017 roku poinformowała, że pracodawca (...) Ltd nie wypełnił wymogów określonych w decyzji nr (...) Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego z dnia 12 czerwca 2009 roku, a jego pracownicy nie spełniają wymogów art. 12 ust. 1, art. 13 ust. 1 lub art. 31 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 (pisma k. 64 a.s., k. 1-3, 5, 6 t. II akt ZUS).

Ponadto do pisma z dnia 17 lutego 2017 roku instytucja brytyjska dołączyła pismo z dnia 26 maja 2015 roku skierowane do (...) Ltd, zgodnie z którym pracodawca wnioskodawcy został poinformowany o niespełnieniu wymogów podlegania brytyjskiemu systemowi zabezpieczeń społecznych. W konsekwencji (...) nie będzie mogła wydać pracownikom dokumentu A1 (pismo k. 64 a.s.).

Stan faktyczny w sprawie został ustalony na podstawie dowodów ze wskazanych dokumentów. Zostały one uznane za wiarygodne przez Sąd.

Ponadto Sąd częściowo oparł ustalenia na zeznaniach wnioskodawcy T. W. oraz świadka J. W. (2). Zeznania te Sąd mógł uwzględnić jedynie w zakresie, w jakim dotyczą okoliczności prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce oraz ustaleń z pracodawcą brytyjskim co do wykonywania pracy w Wielkiej Brytanii. Sąd zaznacza natomiast, że zeznania dotyczące faktycznego wykonywania pracy na rzecz (...) Ltd nie mają znaczenia dla ustalenia ustawodawstwa polskiego w sytuacji, gdy brytyjska instytucja ubezpieczeniowa nie potwierdziła takiej okoliczności.

Sąd Okręgowy w Lublinie rozważył, co następuje:

Odwołanie nie jest zasadne i podlega oddaleniu.

Zgodnie z art. 83 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 963, tekst jedn. ze zm.) Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących zgłaszania do ubezpieczeń społecznych.

Z uwagi na przystąpienie Polski do Unii Europejskiej z dniem 1 maja 2004 roku w przypadku pracy wykonywanej na terenie państw członkowskich w ramach swobodnego przepływu osób zastosowanie będzie miało również prawo

europiejskie. Od dnia 1 maja 2010 roku obowiązuje w Polsce rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) numer 883/2004 z 29 kwietnia 2004 roku w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE. L z 2004 r., nr 166, str. 1, zwane dalej rozporządzeniem podstawowym). Zgodnie z przyjętą zasadą ogólną, wyrażoną w art. 11 ust. 1 rozporządzenia osoby, do których stosuje się rozporządzenie podlegają w zakresie ubezpieczeń społecznych ustawodawstwu tylko jednego Państwa Członkowskiego.

W świetle art. 11 ust. 3 lit. a) cytowanego rozporządzenia osoba wykonująca w Państwie Członkowskim pracę najemną lub pracę na własny rachunek podlega ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego.

W myśl art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004 osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną lub, jeżeli wykonuje taką pracę w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich, ustawodawstwu określoneemu zgodnie z przepisami ust. 1.

W sprawie zastosowanie znajdzie również rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) numer 987/2009 z dnia 16 września 2009 roku dotyczącego wykonywania rozporządzenia numer 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE. L z 2009 r., nr 284, str. 1, zwane dalej rozporządzeniem wykonawczym). W myśl art. 16 ust. 1 i ust. 2 tego rozporządzenia osoba, która wykonuje pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania. Wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego 883/2004 oraz art. 14 rozporządzenia wykonawczego 987/2009. Takie wstępne określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy. Instytucja ta informuje wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca, o swoim tymczasowym określeniu. Natomiast zgodnie z art. 16 ust. 3 tymczasowe określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa, przewidziane w ust. 2, staje się ostateczne w terminie dwóch miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich, zgodnie z ust. 2, o ile ustawodawstwo nie zostało już ostatecznie określone na podstawie ust. 4, lub przynajmniej jedna z zainteresowanych instytucji informuje instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego miejsca zamieszkania przed upływem tego dwumiesięcznego terminu o niemożności zaakceptowania określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii.

Co więcej, jak stanowi art. 16 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego, w przypadku gdy z uwagi na brak pewności co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa niezbędne jest nawiązanie kontaktów przez instytucje lub władze dwóch lub więcej państw członkowskich, na wniosek jednej lub więcej instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich lub na wniosek samych właściwych władz, ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego jest określane na mocy wspólnego porozumienia, z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia podstawowego i odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia wykonawczego.

Powyższe procedury zostały zastosowane w niniejszej sprawie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.. Organ rentowy w dniu 12 listopada 2012 roku w trybie art. 16 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego ustalił tymczasowo ustawodawstwo brytyjskie jako właściwe dla wnioskodawcy, jednocześnie zwracając się do instytucji brytyjskiej. Przed upływem terminu 2 miesięcy, tj. pismem z dnia 2 stycznia 2013 roku (...) poinformował Zakład o swoich wątpliwościach, żądając od wnioskodawcy wyjaśnień. Z tego względu, wbrew twierdzeniom wnioskodawcy, nie można uznać, że ustalenie ustawodawstwa stało się ostateczne (art. 16 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego).

W toku dalszego procedowania wnioskodawca został zobowiązany do uzupełnienia dokumentacji i przesłania odpowiedzi na pytania, co wykonał dopiero w dniu 13 października 2014 roku. Następnie (...) informowało zarówno wnioskodawcę, jak i jego pracodawcę (...) Ltd o braku możliwości objęcia go brytyjskim systemem ubezpieczeń społecznych i wystawieniu formularza A1, który stanowi tego potwierdzenie. Zgodnie z art. 19 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego na wniosek zainteresowanego lub pracodawcy instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego

ustawodawstwo ma zastosowanie zgodnie z przepisami tytułu II rozporządzenia podstawowego, poświadcza, że to ustawodawstwo ma zastosowanie, oraz w stosownych przypadkach wskazuje, jak długo i na jakich warunkach ma ono zastosowanie. W niniejszym postępowaniu wnioskodawca nie legitymował się takim zaświadczeniem, w związku z czym organ rentowy miał uprawnienia do wydania decyzji na podstawie posiadanej dokumentacji.

Jednocześnie Sąd zwraca uwagę, że nie ma podstaw do uznania, że dalsza korespondencja pomiędzy Zakładem Ubezpieczeń Społecznych a (...) dotyczy kolejnej umowy o pracę, a zarazem kolejnego okresu ubezpieczenia. Pisma Zakładu z dnia 15 grudnia 2014 roku, a także kolejne, wyrażnie dotyczą okresu od dnia 1 lipca 2012 roku, a zatem okresu spornego w niniejszej sprawie.

Ostatecznie brytyjska instytucja ubezpieczeniowa potwierdziła więc, że wnioskodawca, podobnie jak pozostali pracownicy (...) Ltd, nie mogą podlegać ustawodawstwu brytyjskiemu w zakresie zabezpieczeń społecznych jako pracownicy najemni, w związku z czym polski Zakład Ubezpieczeń Społecznych prawidłowo wydał zaskarżoną decyzję. Należy pamiętać, że zarówno organ rentowy, jak i sąd rozpoznający sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych nie ma kompetencji do samodzielnego określania tytułu do ubezpieczeń społecznych na terytorium innego Państwa Członkowskiego. Jeśli organ poweźmie wątpliwości, to powinien nawiązać kontakt z instytucją ubezpieczeniową innego państwa w celu wymiany odpowiednich danych niezbędnych dla ustanowienia i określenia praw i obowiązków osób, do których ma zastosowanie rozporządzenie podstawowe (wyrok SA w Gdańsku z 11 lipca 2017 roku, III AUa 1740/16, Lex nr 2387023).

Powyższa sytuacja miała miejsce w rozpatrywanym przypadku. Organ rentowy poinformował (...) o tymczasowym ustaleniu brytyjskiego ustawodawstwa, a instytucja brytyjska powzięła co do tego wątpliwości. Wszczęła zatem własne postępowanie, w wyniku którego stwierdziła brak możliwości objęcia wnioskodawcy brytyjskim systemem ubezpieczeń. Polski organ rentowy oraz polski sąd ubezpieczeń społecznych nie mogą kwestionować ustaleń faktycznych oraz ostatecznego stanowiska (...). Wnioskodawca może natomiast kwestionować stanowisko instytucji brytyjskiej według procedur przewidzianych w Wielkiej Brytanii. W piśmie z dnia 2 marca 2015 roku został z resztą poinformowany o możliwości skontaktowania się z (...) w celu prowadzenia dalszego postępowania.

Z powyższych względów Sąd uznał, że zaskarżona decyzja jest prawidłowa i została wydana z zachowaniem odpowiednich procedur przewidzianych prawem europejskim. Tym samym odwołanie wnioskodawcy podlegało oddaleniu.

W punkcie II wyroku Sąd oddalił wniosek pełnomocnika wnioskodawcy o zasądzenie kosztów procesu, z uwagi na wynik sprawy. Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Wnioskodawca przegrał sprawę, w związku z czym wniosek o zasądzenie kosztów procesu również okazał się niezasadny i podlegał oddaleniu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy w Lublinie na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.